

býti zjednán kdykoliv a kýmkoliv, tedy nejen obchodníkem, o jehož knihy jde, nýbrž i třetí osobou, obchodního účetnictví znalou. Proto nestačí, zjedná-li si obchodník onen stav svých knih teprve dodatečně z dokladů a zápisů, jen jemu srozumitelných. Avšak trestnímu zákonu přičí se jen vedení knih tak neúplné (nepořádné), že vůbec neposkytuje přehledu o stavu jmění. Proto stačí, byly-li vedeny knihy takové a takovým způsobem, že i třetí osoba, obchodního účetnictví znalá, obzvláště znalec může z nich — byť s jakýmsi průtahem, sestaviti přehled o stavu jmění. Tato možnost může býti dána i tehdy, vede-li se toliko pokladní kniha a jsou-li doklady o tom, co se mezi obchodníkem a jeho věřiteli a dlužníky (dodateli a odběrateli) událo, třeba jen volně v kartonáži uschovány, po případě na arších k tomu určených zaznamenány. Volné uschovávání dokladů, jejichž obsah se obvykle přenáší do vázaných knih, může zejména s hlediska ustanovení obchodního zákona ubrati obchodním knihám na průvední moci, není však nutně na újmu účelu obchodních knih, k němuž čelí ustanovení §u 486 písm. a) tr. zák., nejsou-li tu důvodné pochybnosti o úplnosti dokladů. S těchto hledisek nalézací soud o knihách stěžovatelových neuvažoval, ačkoliv k nim poukazovalo seznání svědka P-a. Rovněž neuvažoval nalézací soud o subjektivní stránce přečinu. Opomenul to neprávem. Třebaže podle §u 238 tr. zák. okolnost, že pachatel neměl zlého úmyslu a že nevzešla žádná škoda ani újma, nezbavuje zodpovědnosti pro přečin nebo přestupek, který shledává zákon v jednání proti zákonnému zákazu nebo v opomenutí, jež se stalo proti příkazu zákona, jest i trestnost neposlušnosti vůči takovým trestním normám podmíněna tím, že jest příčinou neposlušnosti při nejmenším nedbalost pachatelova. Proto předpokládá i skutková podstata §u 486 písm. a) tr. zák. po stránce subjektivní, že příčinou vadného vedení knih byla nedbalost obchodníka. Jelikož nalézací soud jednak o této subjektivní stránce vůbec neuvažoval a nedbalosti stěžovatelovy nezjistil, jednak řídil se — jak dovozeno — po stránce objektivní nesprávným výkladem zákona, spočívá též výrok o přečinu §u 486 písm. a) tr. zák. na nesprávném použití zákona a rozsudek prvé stolice jest i v této části odsuzujícího výroku zmatečným podle §u 281 čís. 9 a) tr. ř.

Čís. 1925.

Dlužníková neschopnost platiti jest pouze objektivním předpokladem skutkové podstaty přečinu §u 486 a) tr. zák.; není třeba, by tu byla již v době opomenutí, v §u tom uvedeného; stačí i pozdější její vznik.

I věci zastupitelné, prodané s výhradou práva vlastnického do zaplacení kupní ceny, jsou věcmi kupiteli svěřenými (§ 183 tr. zák.), pokud jich nevrátil nebo sjednané ceny za ně nezaplatil.

(Rozh. ze dne 13. března 1925, Zm II 552/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmatečné stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 10. října 1924, pokud jím byl obžalovaný sprostěn

podle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečiny podle §§u 486 čís. 2 a 485 tr. zák. a pro zločin zpronevěry podle §u 183 tr. zák., zrušil napa- dený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl. Ve výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným přečinem §u 486 a) tr. zák., zůstal rozsudek nedotčeným.

D ů v o d y:

Rozsudkovému výroku, jímž byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro přečiny úpadku z nedbalosti podle §u 486 čís. 2 tr. zák. vytýká zmatečnı stıžnost jednak neúplnost odůvodněnı, jednak rozpor s rozsudkovým výrokiem, jímž byl obžalovaný uznán vinným přečinem podle §u 486 tr. zák. Tvrzeného rozporu není. Zmatečnı stıžnost spatřuje jej v tom, že nalézacı soud odsoudil obžalovaného pro přečiny podle §u 486 a) tr. zák. přes to, že vzal za prokázáno, že obžalovaný do podzimu roku 1923 nevěděl, že jest insolventnım, a ačkoli prý přečiny podle §u 486 a) tr. zák. předpokládá, by ten, kdo neprovede bilance svého jmění, opomene vésti obchodnı knihy atd., byl skutečně ve stavu krıdy, byl totiž neschopnım platiti. Zmatečnı stıžnost je však na omylu, majıc za to, že jest pojmovým předpokladem skutkové podstaty přečiny podle §u 486 a) tr. zák., aby dlužnık byl neschopnım platiti již v době, kdy neprovádı bilance svého jmění, opomıji vésti obchodnı knihy atd. Nesprávnosti tohoto názoru nasvědčuje již jasné znění uvedeného zákonného předpisu, dle něhož tresce se dlužnık za dotyčnı přečiny, stane-li se neschopnım platiti. Zákon stanovı tím zřejmě jako pouze objektivnı předpoklad skutkové podstaty přečiny, o který jde, pozdějšı vznik dlužnıkovy neschopnosti platiti. Zjišťuje-li tudíž rozsudek všeobecně, že se obžalovaný stal neschopnım platiti, stačí to k založení skutkové podstaty přečiny podle §u 486 a) tr. zák., rozsudek neocitá se však tím v nižádném rozporu se stanoviskem, které zaujal při řešení otázky, dopustil-li se obžalovaný také přečiny podle §u 486 čís. 2 tr. zák., dospívaje k závěru, že obžalovaný v rozhodné době o své insolvenci, o své neschopnosti platiti nevěděl, při čemž doby, kdy tato jeho neschopnost nastala, vůbec nezjišťuje.

Oprávněnou je naproti tomu výtka neúplnosti rozsudku, pokud jí shledává zmatečnı stıžnost v tom, že soud opomenul zjistiti na základě vyrovnávacích spisů, pokud se týče obchodních knih obžalovaného, přesně doby, kdy jeho dluhy nejvíce vzrůstaly a kdy jeho pasiva převyšovala skutečně aktiva, kdy se tedy obžalovaný stal pasivnım, t. j. neschopnım platiti. Výtka směřuje proti rozsudkovému závěru, dle něhož dlužno přiznati obžalovanému víru, že o své insolvenci nevěděl před 24. listopadem 1923, a dle něhož nelze tudíž míti bezpečně za prokázáno, že objednávky zboží dále činil, dluhy splácel a vyrovnávacıho řizenı v čas nenavrhl, jsa si vědom své insolvence. Dle rozsudkových důvodů nebylo v tom směru proti obžalovanému dokázáno nic více než rozpětı mezi jeho aktivy a pasivy. Toto rozpjetı zjišťuje rozsudek ve výši 250.922 Kč 26 h (aktiva 148.912 Kč 10 h, pasiva 399.864 Kč 36 h); obžalovaný zjistil toto rozpětı a seznal takto i svoji insolvenci dle rozsudku teprve, když, octnuv se ve finančnı tısni, předsevzal dne 24. listopadu 1923 bilanci a inventuru, načež dle daljšıho zjištění rozsudkového

hned dne 26. listopadu 1923 navrhl zavedení vyrovnávacího řízení. Je však nanejvýš pravděpodobno, že ze spisů, na něž poukazuje zmáteční stížnost a jichž obsah byl dle záznamu v jednacím protokole při hlavním přelíčení ve známost uveden, daly se zjistiti zjevy, uvedené ve zmáteční stížnosti, a je zcela oprávněným očekávání stížnosti, že, kdyby bylo v rozsudku zjištěno, kdy se obžalovaný stal skutečně pasivním, byl by nalézací soud, zejména i se zřetelem na výši rozpjetí mezi aktivy a pasivy obžalovaného, které stížnost právem označuje jako obrovské a které sotva mohlo vzniknouti a státi se obžalovanému zjevným až bezprostředně před jeho návrhem na vyrovnávací řízení, nedospěl k onomu rozsudkovému závěru, dle něhož obžalovaný (před 24. listopadem 1923) nevěděl o své insolvenční, o své neschopnosti platiti a dle něhož obžalovaný i při obvyklé snaze, bedlivosti normálního obchodníka mohl se následkem otřesů v cenách zboží, v rozsudku blíže naznačených, státi insolventním, aniž si stavu toho mohl býti vědom. Není vyloučeno, že při náležitém uvážení okolností, které dle oprávněné výtky zmáteční stížnosti zůstaly v rozsudku nepovšimnutými a neoceňnými, byl by i posléz uvedený argument rozsudkový pozbyl pro nalézací soud významu, svědčícího dle rozsudku ve prospěch obžalovaného. Týká se tudíž zmíněná vada rozsudku skutečnosti rozhodné ve smyslu čís. 5 Šu 281 tr. ř.

Na odůvodněnou rozsudkového výroku, jímž byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro přečin nadržování věřiteli podle Šu 485 tr. zák., uvádí se v rozhodovacích důvodech pouze, že soud nemá z výpovědi Václava Ž-y, jež prý podporuje zodpovídání se obžalovaného, za dokázáno, že se postup pohledávek ve výši 20.000 Kč obžalovaným bance P. stal v období insolvence obžalovaného, o níž obžalovaný již věděl, nýbrž že k ní dospěl ještě před zjištěnou insolvenční. Než dle protokolu o hlavním přelíčení obžalovaný sám neučinil o postupu oněch pohledávek vůbec žádných údajů, neoznačil tudíž zejména ani doby, kdy k postupu došlo, svědek Václav Ž., ředitel banky, pak neudal nic více, než že pohledávky asi 20.000 Kč byly bance postoupeny ku krytí před vyrovnáním. Ani svědek tudíž nepotvrdil, že k postupu došlo před zjištěnou insolvenční neboli před tím, než si obžalovaný uvědomil svou insolvenční, jak se praví v rozsudku. Je tudíž důvodnou výtku zmáteční stížnosti, dle níž soud neuvádí v pravdě pro onen rozsudkový závěr nižádných důvodů. Také tu jde o vadu rozsudku, týkající se skutečnosti ve smyslu čís. 5 Šu 281 tr. ř. rozhodné, neboť jen na základě onoho v rozsudku nijak neodůvodněného závěru neshledal nalézací soud dle rozhodovacích důvodů po stránce subjektivní prokázaným, zda jednal obžalovaný, postupuje bance P. ony pohledávky, v úmyslu, by tím ostatní věřitele poškodil.

Z obžaloby pro zločin zpronevěry podle Šu 183 tr. zák. byl obžalovaný dle rozhodovacích důvodů sprostěn proto, že nalézací soud nenabyl přesvědčení, že při »obdobných« obchodech věcmi zastupitelnými, které jsou obchodníkovi dány pouze do komise, zůstává vlastníkem zboží až do jeho úplného zaplacení prodátelem. Tato forma, v níž spatřuje rozsudek nový obchodní zvyk, vytvořený mezi obchodníky labilitou a nekonsolidovaností hospodářských poměrů rozhodné doby, vyvolanou tlakem různých složek: bursovní spekulace, sbroucení kursů,

závěry hranic, celní politiky, nesrovnává se dle mínění nalézacího soudu po stránce realizace s intencemi obchodu těchto druhů, ježto prý je de facto neproveditelnou, poněvadž obchodník kupuje zboží, aby je dále odprodal, nutnost dalšího převodu zboží je tedy založena v povaze obchodu; pojmem obchodníka dlužno prý označiti toho, kdo kupuje zboží, aby je dále prodával, nikoli toho, kdož by kupoval zboží jediné na skladování. Také v tomto případě vylučoval by se dotyčnou klausulí odprodej zboží vůbec, čímž by se s druhé strany porážela možnost zboží zaplatiti. Zmateční stížnost namítá, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., právem, že uvedený názor neodpovídá zákonu. Rozsudek zjišťuje, že, když obžalovaný objednal v květnu a v červenci 1923 od společnosti H. asi 330 kg rýže a 50 q mouky, firma si při tom vyhradila vlastnické právo k prodanému zboží až do úplného zaplacení fakturovaných 1106 Kč a 13.000 Kč, že však obžalovaný zboží ani nezaplatil ani nevrátil.

Nalézací soud je na omylu, pokud, zdůrazňuje v rozsudku, že šlo o věci zastupitelné, zdá se býti názoru, že na věcech tohoto druhu nemůže býti spáchána zpronevěra. Nečinít trestní zákon při zpronevěře rozdílu mezi věcmi zastupitelnými a nezastupitelnými. Nesprávně pojímá rozsudek dále i právní důsledky, s nimiž je pro kupitele spojena koupě zboží s výhradou vlastnického práva prodatelova až do zaplacení kupní ceny, vychází-li z názoru, že se takovouto výhradou vylučuje možnost dalšího prodeje zboží a tím i možnost jeho zaplacení. Ani obchodník, který kupuje zboží s onou výhradou, nekupuje je ovšem jen »na skladování,« jak se praví v rozsudku, nýbrž samozřejmě, by je dále prodával. Povinností, vyplývající proň z výhrady, je pouze, by zboží, jím neprodané, vrátil nebo, by mu za prodané zboží zapravil sjednanou cenu. Dokud této své povinnosti neučiní zadost, zůstává zboží vlastnictvím prodatelovým a je v poměru ke kupiteli věcí jemu pouze svěřenou. Nejde tu, jak patrně, o formu obchodování, která by se jevila neproveditelnou nebo, která by se nesrovnávala s intencemi obchodů tohoto druhu. Stanovisko rozsudku, že stanovení, sjednávání podobných výhrad jest jakýmsi novým obchodním zvykem, vytvořeným teprve v rozsudku blíže naznačenými zjevy a poměry rozhodné doby, jimiž rozsudek míní zřejmě zjevy a poměry, vyvolané válkou, nemá nejmenší opory ve skutečných poměrech, neboť obchody dotyčného druhu, totiž prodeje zboží, zejména i obchodníkům, s výhradou vlastnického práva pro prodatele až do úplného zaplacení kupní ceny, byly častým úkazem již za dob pravidelných, předválečných. Zjev, že se jejich počet snad vlivem oněch poměrů, vyvolaných válkou, podkopávajících vzájemnou důvěru mezi obchodníky, časem rozmnožil, nezavdává však příčiny, by na něho bylo, pokud jde o rozhodnou dobu, nazíráno po stránce právní jinak, než tomu dříve bývalo, a aby zejména vědomé porušení povinností, vzcházejících z nich pro obchodníka-kupitele vůči prodateli, bylo vylučováno ze zákonného pojmu zpronevěry.

Čís. 1926.

Věc je »svěřenou« ve smyslu Šu 183 tr. zák., byla-li skutečně odevzdána v moc pachatelovu i jen v předpokladu, že s ní naloží ve smyslu odevzdatelově.